

Соціологічні студії соціальних структур та організацій

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (доктор філософії)</i>
Галузь знань	<i>054 Соціологія</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, другий семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>3 кред. ЕКТС/90 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: к.с.н., доцент Єнін Максим Наїмович +380953246408;</i>
Розміщення курсу	Moodle КПІ імені Ігоря Сікорського

Програма навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою кредитного модуля є формування у аспірантів здатностей у використанні соціологічного підходу для аналізу соціально-класової структури сучасного суспільства, проблем управління в організаціях та їх вирішення, формування навичок використання отриманих знань на практиці.

Основні завдання кредитного модуля.

- сформувані наукові уявлення про соціально-класову структуру сучасного суспільства; факторами та тенденціями класоутворення;
- ознайомити з ключовими методологічними підходами та теоретичними дискусіями класового аналізу (неомарксизм, неовеберіанство, неодюркгейміанство, класовий підхід П. Бурдьє, ренто-орієнтований класовий аналіз, посткласовий аналіз);
- ознайомити з теоретичними моделями сучасної класової теорії та емпіричними дослідженнями в даній галузі знання;
- ознайомити з соціологічними концепціями аналізу організацій, типологією організацій, процесами організаційної динаміки та організаційної патології, організаціями і мережними структурами в сучасному світі.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- наукових концептів соціально-класової структури населення, факторів та тенденцій класового розшарування;
- особливостей та соціальних наслідків олігархічного класоутворення;

- основних ліній розмежування та евристичних можливостей теоретико-методологічних підходів класового аналізу;
- значення концепції соціальної стратифікації в соціологічній теорії;
- соціологічних дискусій щодо ролі організацій в суспільному житті, тенденцій розвитку сучасних організацій.

уміння:

- порівнювати теоретико-методологічні підходи щодо вивчення класів, що існують в сучасній соціології;
- на прикладі проведених соціологічних досліджень соціальних структур та організацій розробляти власний дослідницький інструментарій зі збору інформації.

Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Значення кредитного модулю полягає в освоєнні аспірантами основних теоретико-методологічних дискусій та проблем у вивченні соціальної структури суспільства, розширення та поглиблення знань в галузі аналізу організацій, оволодіння навичками соціологічних методів вивчення соціально-класової структури.

Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Семінарські	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Соціологічна рефлексія соціально-класових структур сучасних суспільств					
Тема 1. Соціальна структура інформаційних, постіндустріальних суспільств	10	2	2		6
Тема 2. Глобальна соціальна нерівність: тенденції та наслідки	10	2	2		6
Разом за розділом 1.	20	4	4		12
Розділ 2. Соціологічні підходи до класового аналізу. Сучасні організації як поле соціологічного аналізу					
Тема 3. Неомарксистський класовий аналіз	10	2	2		6
Тема 4. Неовеберіанський класовий аналіз	10	2	2		6
Тема 5. Неодюркгейміанський класовий аналіз	10	2	2		6
Тема 6. Класовий аналіз П. Бурдьє	10	2	2		6
Тема 7. Рентоорієнтований та посткласовий аналіз	10	2	2		6
Тема 8. Еліта і народні маси в суспільстві Другого модерну. Особливості соціальної нерівності в Україні	10	2	2		6
Тема 9. Соціологічні теорії організацій. Основні тенденції розвитку сучасних організацій.	10	2	2		6

Разом за розділом 2.	70	14	14		42
Всього годин	90	18	18		54

Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з літературою.

Основна література

Базова

1. Арсеенко А. Глобализация как она есть на пороге XXI века // Социология: теория, методы, маркетинг. 2010. №4. С. 114 –137.
2. Арсеенко А. США и Украина: сценарии деиндустриализации // Социология: теория, методы, маркетинг. 2014. №2. С. 23 – 47.
3. Арсеенко А., Буткалюк В. Реформи під егідою МВФ: бійтеся данайців, що приносять дари // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. №2. С. 169 –186.
4. Ашин Г. К. Элитология: история, теория, современность. М.: МГИМО – Университет, 2010. 600 с.
5. Ашин Г. К. Проблемы элитного образования в зарубежной социологии // Социс. 2005. № 2. С. 87 – 95.
6. Ашин Г. К. Элитный университет в системе элитного образования // Журнал социологии и социальной антропологии. 2008. № 1. С. 31 – 49.
7. Алмонд Г., Верба С. Гражданская культура и стабильность демократии. URL: http://www.polisportal.ru/files/File/publication/Starie_publicacii_Polisa/A/1992-4
8. Базовый доход для европейских стран: от теории к практике. URL: <http://sg-sofia.com.ua/bazovij-dohod-dlya-evropekih-stran-ot-teorii-k-praktike?fbclid=IwAR1D1oU3RnefOdzhJm36hrYBHLxJQ4Ey2dRKzvGUiQkiSGOYc7uhfOcm44c>
9. Білоус Є.В. Емпірична ідентифікація креативного класу в українському суспільстві // Український соціум. 2020. № 2 (73). С. 93–109.
10. Буткалюк В. Нерівність за умов економічної глобалізації: емпіричний соціологічний вимір // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2020. № 1. С. 66-85.
11. Викторов А.Ш. Введение в социологию неравенства: Монография. М.: Канон+, РООИ «Реабилитация», 2015.
12. Єнін М. Націоналізм як захисна ідеологія в умовах глобалізації // Ціннісно-смісловий вимір буття українського суспільства і перспективи українського націоналізму. Матеріали III міжнародної наукової конференції Івано-Франківськ, 17–18 листопада 2007 р. / Наук. ред. О. М. Сич. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. С. 240–250.
13. Єнін М. Н. Еліти і маси в суспільстві Другого Модерну // Вісник Харківського Національного Університету імені В.Н. Каразіна. Серія: «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2010. С. 50–55.
14. Єнін М. Н. Формування інтелектуальної еліти в суспільстві другого модерну : проблеми та перспективи // Грані. 2010. № 1. С. 71 – 76.
15. Иноземцев В. Л. «Класс интеллектуалов» в постиндустриальном обществе. URL: <http://www.isras.ru/files/File/Socis/06-2000/010.INOZEMTSEV.pdf>.
16. Квашнин Ю. Базовый доход для европейских стран: от теории к практике // Современная Европа. 2019. №3. С. 171 – 181.
17. Кирюхин Д. Неравенство и его восприятие // Идеология и политика. 2018. №2. С. 33–79.
18. Кутуев П. Мировая система как предмет социологического анализа: новая исследовательская программа Андре Гундера Франка // Социология: теория, методы, маркетинг. 2007. № 2. С. 17–35.
19. Кутуев, П. В. Трансформації модерну: інституції, ідеї, ідеології : монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2016.

20. Кутуев П., Енин М., Костюкевич С. Вызовы успешному трудоустройству молодежи в контексте современной идеологии университетского образования // Идеология и политика. 2019. №2 (13). С. 60 – 86.
21. Коваліско Н. Соціальний ліфт як чинник структурування сучасного українського суспільства // Український соціологічний журнал. 2014. №1 – 2. С. 59 – 64.
22. Коваліско Н. В. Основи соціальної стратифікації: Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2009. 328 с.
23. Кравченко С. А. Мосты, соединяющие всевозможные расколы социологии ради более равного мира // Социс. 2015. № 2. С. 29 – 37.
24. Крыштановская О. Трансформация старой номенклатуры в новую российскую элиту // Общественные науки и современность. 1995. №1. С. 51–65.
25. Куценко О. Структурування інтересів економіко-політичних еліт у процесі ринкових перетворень в Україні // Політичний менеджмент. 2005. №1. С. 78–89.
26. Михайлєва Е. Г. Интеллектуальная элита в матрице современных цивилизационных изменений: Монография / Е. Г. Михайлєва; Нар.укр акад.Х.:Изд-во НУА, 2007. 576 с.
27. Подходы к классовому анализу: коллективная монография / под ред. Э.О. Райта; пер. с англ. Е. Симончук. Киев: Институт социологии НАН Украины, 2019. 309 с.
28. Райт Е. Засади неомарксистського класового аналізу // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. №1. С. 9 – 31.
29. Райт Е. Як бути антикапіталістом сьогодні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2016. № 4. С. 3–19.
30. Райт Е. О. Клас має значення // Спільне: журнал соціальної критики. 2012. № 4. С. 11-24.
31. Середній клас в Україні: життєві цінності, готовність до асоціації і просування демократичних норм і стандартів (Аналітична доповідь Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. 2014. №1, №2. С. 2 – 94.
32. Симончук О. Інституціоналізація класового аналізу в українській соціології // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2016. № 4. С. 19 – 40.
33. Стендинг Г. Прекариат: новый опасный класс класс. М.: Ад Маргинем Пресс, 2014. 328 с.
34. Социальное развитие ЕС: общие тенденции и региональные особенности // Социальное государство в странах ЕС: прошлое и настоящее / Отв. ред. Ю.Д. Квашнин. М.: ИМЭМО РАН, 2016.
35. Тощенко Ж. Прекариат – новый социальный класс // Социс. 2015. № 6. С. 3 – 13.
36. Шкаратан О.И. Социология неравенства. Теория и реальность [Текст] / О. И. Шкаратан ; Нац.исслед.ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд.дом Высшей школы экономики, 2012. 526 с.
37. Ярошенко С. С. Четыре социологических объяснения бедности (опыт анализа зарубежной литературы) // Социс. 2006. № 7. С. 34–42.

Допоміжна

38. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського
39. Бауман З. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Логос, 2005. 390 с.
40. Бек У. Собственная жизнь в развязанном мире: индивидуализация, глобализация и политика. URL: http://www.soc.pu.ru/publications/pts/bek_3.shtml
41. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну: Пер. с нем. – М.: Прогресс – Традиция, 2000. 384 с.
42. Бодрийар Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального: Пер. с фр. – Екатеринбург: Изд-во Уральского университета, 2000. 96 с.
43. Буравой М. Социология и неравенство // Социс. 2015. №7. С. 5-14.
44. Бурный В. Не отводи глаза от Африки: как живут беднейшие страны мира. URL: <https://commons.com.ua/uk/ne-otvodi-glaza-ot-afriki/>
45. Бурный В. Экономика трущоб: бедность в Латинской Америке. URL: <https://commons.com.ua/uk/ekonomika-trushob/>
46. Бурдьє П. Формы капитала. URL: <http://bourdieu.name/bourdieu-forms-of-capita>

47. Бирюков А. Бауман З. Идет ли богатство немногих на пользу всем прочим? // Социс. 2016. №7. С. 157–161.
48. Вайнштейн Г. Меняющийся мир и проблемы функционирования демократии // Мировая экономика и международные отношения. 2007. № 9. С. 3–17.
49. Вебер М. Основные понятия стратификации. URL: <http://ecsocman.hse.ru/socis/msg/17090519.html>
50. Валлерстайн И. Конец знакомого мира. Социология XXI века / Пер. с англ. М.: Логос, 2004. 368 с.
51. Валлерстайн И. Модернизация: мир праха её // Социология: теория, методы, маркетинг. 2008. № 2. С. 21–25.
52. Вальдера Хиль Х.М. Социальные классы и эксплуатация в СССР: размышления в свете теории Э. О. Райта // Социс. 2019. №3. С. 13-22.
53. Гидденс Э. Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь мир», 2004. 120 с.
54. Гидденс Э. Стратификация и классовая структура. URL: <http://ecsocman.hse.ru/data/210/660/1216/014.GIDDENS.pdf>
55. Давыдова Н. М. Депривационный подход в оценках бедности // Социс. 2003. № 6. С. 88–96.
56. Доброхотов Л. Н. Социальное неравенство – насущная проблема американского общества // Социс. 2016. №1. С. 93 – 101.
57. Донцов Д. Дух отари і дух провідництва? // Політологія. Кінець XIX – перша половина XX ст.: Хрестоматія / За ред. О. І. Семківа. Львів: Світ, 1996. С. 501–504.
58. Доклад о неравенстве в мире 2018. Основные положения. URL: <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-russian.pdf>
59. Дэвис К., Мур У. Некоторые принципы стратификации. URL: <http://www.twirpx.com/file/407638/>
60. Єнін М. Ідеологічні форми та ціннісні модифікації патріотизму української молоді (на основі аналізу модернованих групових дискусій) // Ідеологія та політика. 2018. №2. С. 61 – 93.
61. Енин М. Н. Конфуцианские представления об элите, их актуальность для развития современного украинского общества и теории модернизации // Конфуцианство: философия, этика, политика: Сборник научных работ / Под ред. И. Ф. Кононова, С. Я. Харченко. – Луганск: Альма-матер, 2008. С. 86–92.
62. Єнін М. Н. Еліти і маси в суспільстві Другого Модерну // Вісник Харківського Національного Університету імені В.Н. Каразіна. Серія: «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2010. С. 50–55.
63. Єнін М. Теорія соціальної нерівності в глобальній соціології Г. Тернборна. Великі війни, великі трансформації, 1918-2018 роки: конфлікти та мир у XX і XXI сторіччях : Матеріали ІХ міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 26-27 листопада 2018 р.) / Укладачі А. А. Мельниченко, П.В. Кутуєв, А.О. Хом'як. Київ, 2018. С. 210 – 211.
64. Європа 2020. Стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання. URL: <http://fra.org.ua/uploads/media/file/0001/01/85c65ab6bada07f232e264f4d68d79ac8c9ee1a4.pdf>
65. Еріх Олін Райт. Як бути антикапіталістом сьогодні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2016. № 4. С. 3–19.
66. Історія розвитку соціальної сфери держав ЄС. URL: http://www.rusnauka.com/24_NPM_2010/Gosupravlenie/70931.doc.htm
67. Иванов Д. В. Новые конфигурации неравенства и потоковые структуры глэм-капитализма // Социс. 2016. №6. С. 13 – 23.
68. Иноземцев В. Расколотая цивилизация. URL: <http://www.lib.ru/POLITOLOG/inozemcew.txt>.
69. Инглхарт Р. Постмодерн: меняющиеся ценности и изменяющиеся общества // Полис. 1997. № 4. С. 6 – 32.
70. Классовое общество. Теория и эмпирические реалии / Под ред. Макеева. К. : Институт социологии НАН Украины, 2003. 258 с.
71. Кухта П. Доживут не все: что не так с государственными пенсиями. URL : <http://www.epravda.com.ua/rus/publications/2015/10/29/565112/>

72. Куценко О. Общество неравных. URL: www.socnet.narod.ru/library/authors/kuzenko/content.htm.
73. Куценко О. Структурування інтересів економіко-політичних еліт у процесі ринкових перетворень в Україні // Політичний менеджмент. 2005. №1. С. 78 – 89.
74. Лейн Д. Элиты, классы и гражданское общество в период трансформации государственного социализма // Социология: теория, методы, маркетинг. 2006. № 3. С. 14 – 31.
75. Ленин В. И. Государство и революция. Учение марксизма о государстве и задачи пролетариата в революции. М.: Политиздат, 1987. 160 с.
76. Липинський В. Наша орієнтація (6 листів – цілість). Листи до братів – хліборобів. Ч. 2 – а. – Торонто, 1953. 62 с.
77. Макеев С. Статус классового анализа в современной социологии // Социология: теория, методы, маркетинг. 2006. № 3. С. 81 – 91.
78. Маркс К. Людвиг Фейербах и конец классической немецкой философии. Соч. Т. 21. – М.: Политиздат, 1961. С. 269 – 317.
79. Маркс К. Немецкая идеология. Т. 3. М.: Государственное изд-во политической литературы, 1955. С. 11 – 456.
80. Маркс К. Наемный труд и капитал // К. Маркс и Ф. Энгельс Сочинения. – 2-е изд. М., 1957. Т. 6. С. 428 – 459.
81. Масионис Джон. Социология. СПб, 2009. С. 336 – 364.
82. Миллс Р. Властвующая элита. URL: http://vk.com/doc13600550_346205827?hash=05b693997e3520f31a&dl=7ff643274a88t342ed
83. Моска Г. Правящий класс. URL: <http://read.virmk.ru/m/Moska.htm>
84. Неравенство имеет значение. Отчет Всемирного банка. URL: <http://ukraine.politicalcritique.org/2017/01/neravenstvo-imeet-znachenie/>
85. Овечкина Я. В. Интернет-сообщество дауншифтеров: особенности стиля жизни // Социс. 2016. № 4. С. 131 – 137.
86. Овчинникова Л. Прекарні форми зайнятості населення: сутність і прояви // Український соціум. 2016. №1. С. 54 – 64.
87. Ортега-и-Гассет Х. Бесхребетная Испания. М.: «Издательство АСТ», «Ермак», 2003. 269 с.
88. Осипова Е. В. Социология Вильфредо Парето: Политический аспект. – СПб.: Алетейя, 2004. С. 38–50.
89. Панарин О. Народ без элиты: между отчаянием и надеждой. URL: http://www.yermak.com.ua/txt/phil/art_withoutelite.htm
90. Родионова О. В. Неопатерналистское государство как оптимальная модель современного социального государства // ОНС. 2012. №4. С. 95 – 102.
91. Рахманов О. Власники великого капіталу як економічний суб'єкт: еволюція співвідношення контролю і власності // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2012. №2. С. 66 – 77.
92. Рахманов О. Соціальне підґрунтя олігархічної системи в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2017. №3. С. 60 – 73.
93. Розрив між багатими і бідними у світі сягнув критичної позначки. URL: http://24tv.ua/rozriv_mizh_bagatimi_i_bidnimi_u_sviti_syagnuv_kritichnoyi_poznachki_n771472
94. Сартори Дж. Вертикальная демократия // Полис. 1993. № 2. С. 80–89.
95. Симончук Н. Концепт «клас» у сучасній соціології // Соціологія : теорія, методи, маркетинг. 2015. № 3. С. 21 – 27.
96. Симоянов А. Социальное государство: суть, критерии, индикаторы // Логос. 2014. №2. С. 215 – 234.
97. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. М.: Политиздат, 1992. 543 с.
98. Спенсер Г. Прогресс: его законы и причины / Опыты научные, политические и философские. – пер. с англ. под ред. Н. А. Рубакина. Изд.: Мн., 2016. 1408 с.
99. Старостин В. Размышление о прекарнизации в трудовых отношения. URL: <http://sibokt.livejournal.com/4011.html>
100. Струченков О. Динаміка бідності в Україні (опублікована в 2016 р. в журналі «Спільне») // Режим доступу: <http://commons.com.ua/ru/dynamika-bidnosti-in-ua>
101. Сычева В. Измерение уровня бедности: история вопроса // Социс. 1996. № 3. С. 141–149.

102. Тарусина И. Г. Элитисты и плюралисты в современной политической теории // Полис. 1997. № 4. С. 148–153.
103. Томас Р. Дай, Л. Хармон Зиглер. Демократия для элиты (введение в американскую политику). – М.: Юридическая литература, 1984. 320 с.
104. Тощенко Ж. Т. Элита? Клань? Касты? Клики? Как назвать тех, кто правит нами? // Социс. 1999. № 11. С. 123–133.
105. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. М.: Классика-XXI, 2011. 430 с.
106. Франк А. Г. Развитие неразвитости. URL: <http://www.left.ru/2005/9/frank126.phtml?print>
107. Харви Д. Краткая история неолиберализма. Актуальное прочтение / Пер. с англ. Н. С. Брагиной. М.: Поколение, 2007. 288 с.
108. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_044
109. Хартия основных прав Европейского Союза. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524
110. Шаповал Н. Занятая и бедная, или в чем отличие украинской молодежи от европейской. URL: <http://www.epravda.com.ua/rus/publications/2016/02/23/582622/>
111. Шумпетер Й. Капитализм, социализм, демократия / Пер. с англ. М.: Экономика, 1995. 540 с.
112. Энгельс Ф. Англия в 1845 и 1885 годах // К. Маркс и Ф. Энгельс Сочинения. – 2-е изд. М.: Гос-е издательство политической лит-ры, 1961. Т. 21. С. 198–205.
113. Castells M. The transformation of work and employment : Networkers, Jobless and Flex-timers // Castells M. The Information Age: Economy, society and culture. Vol. 1: The Rise of the Network Society. – 2nd ed. Cambridge. Oxford: Blackwell Publishers, 2010. 597 p.
114. Employment and social affairs. URL: http://europa.eu/pol/socio/index_en.htm
115. Goldtorpe J. On Sociology: Numbers, Narratives, and the Integration of Research and Theory / J. Goldtorpe. – Oxford, 2000. 206 p.
116. Gøsta Esping-Andersen The Study of Welfare State Regimes // International Journal of Sociology. 1990. Vol. 20, No. 3. pp. 92-123.
117. Pakulski J. Anti-Class Analyses: Social Inequality and Post-Modern Trends // Alternative Foundation of Class Analyses / Ed. By E. O. Wright. URL: <https://www.ssc.wise.edu/~wright/papers.html>.
118. Sorensen A.B. Toward a Sounder Basis for Class Analyses // American Journal of Sociology. 2000. May. Vol.105. № 6. P. 1559 – 1571.
119. Warner W. L. Social Class in America / W. L. Warner, M. Meeker, K. Ells. Chicago: Science Research Associates, 1949. 292 p.
120. Wright E. O. Social Class [Electronic resource] // Encyclopedia of Social Theory / G. Ritcer (ed.). URL : <https://www.ssc.wise.edu/~wright/Social%20Class%20-%20Sage.pdf>.
121. Yaish, M., Anderson, R. Social mobility in 20 modern societies: The role of economic and political context // Social Science Research. 2012. №41. P. 527 – 538.
122. Yenin M. Higher education in Ukraine: current problems and probable social consequences of its reforming in the context of neoliberal transformation // Социология: теория, методы, маркетинг. 2016. №1. С. 117–126.
123. Michels, Robert. Political Parties: A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy. Kitchener, Ont. : Batoche, 2001. 266 p.
124. Mattern Janice Bially. Why Soft Power Is Not So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of attraction in World Politics // Millennium: Journal of International Studies. 2005. № 3. P. 583–612.
125. Therborn Goran. Dynamics of inequality. URL: https://newleftreview.org/II/103/goran-therborn-dynamics-of-inequality?utm_source=facebook&utm_campaign=from_the_archive&token=hL4EDimRRlrc&utm_medium=social_media
126. Guy Standing. The Precariat: The New Dangerous Class. New York, Bloomsbury Academic. 2011. 192 p.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма

Лекційні заняття

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1.	<p>Тема 1. Соціальна структура інформаційних, постіндустріальних суспільств Основні питання: Соціально-структурні зміни інформаційних, постіндустріальних суспільств. Соціологічний дискурс щодо ролі інтелектуальної еліти в соціальній структурі. СРС: Середній клас в соціальній структурі суспільства. Література: Буравой, 2015; Доброхотов, 2016; Масионис, 2009; Колот, електронний ресурс; Шкаратан, 2012; Кравченко, 2015; Yenin, 2016; Кутуев, Енин, Костюкевич, 2019; Симончук, 2003; Середній клас в Україні: життєві цінності, готовність до асоціації і просування демократичних норм і стандартів (Аналітична доповідь Центру Разумкова), 2014.</p>
2.	<p>Тема 2. Глобальна соціальна нерівність: тенденції та наслідки Основні питання: Причини глобальної соціальної нерівності доходів. Тенденції та наслідки нерівності за умов глобалізації. СРС: Прекаріат в соціальній структурі населення. Література: Иванов, 2016; Иноземцев, 2000; Буткалюк, 2017, 2020; Арсеенко, Петрушина, 2014; Castells, 2010; Арсеенко, 2019. Колот, електронний ресурс. Для СРС: Стендинг, 2011; Тощенко, 2015; Гасюкова, 2015; Голенкова, 2015; Овчиннікова, 2016.</p>
3.	<p>Тема 3. Неомарксистський класовий аналіз Основні питання: Класова теорія К. Маркса. Соціальна нерівність в теоріях Франкфуртської школи. Класова схема Еріка Оліна Райта. СРС: Розвиток марксизму в теоріях залежного розвитку. Теорія світової системи І. Валлерстайна. Література: Маркс, 1955; Шкаратан, 2012; Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Райт, 2016, 2019; Дилан, электронный ресурс; Валлерстайн, 2008.</p>
4.	<p>Тема 4. Неовеберіанський класовий аналіз Основні питання: Класова теорія М. Вебера. Розвиток класової теорії з веберіанських позицій. Класова схема Голдторпа. СРС: Класова структура українського суспільства через призму схеми Голдторпа Література: Goldtorpe, 2000; Шкаратан, 2012; Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Классовое общество. Теория и эмпирические реалии / Под ред. Макеева. К. : Институт социологии НАН Украины, 2003. 258 с.</p>
5.	<p>Тема 5. Неодюркгейміанський класовий аналіз Основні питання: Класова структура і класовий конфлікт в теоріях Дюркгейма. Професійні асоціації та упадок класів. Органічна солідарність та класи. Зникнення агрегованих класів. Переосмислення теорії Дюркгейма в сучасному класовому аналізі. СРС: Нерівність та її сприйняття (по статті Кирюхіна). Література: Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Кирюхин, 2018.</p>
6.	<p>Тема 6. Класовий аналіз П. Бурдьє Основні питання: Класова структура в теорії П. Бурдьє. Класовий габітус. Класові практики. Символічне насилля. СРС: Інституціоналізація класового аналізу в українській соціології.</p>

	Література: Підходи к класовому аналізу: колективна монографія, 2019; Симончук, 2016; Бурдьє, електронні ресурси; Кривошеєва, 2016.
7.	Тема 7. Рентоорієнтований та посткласовий аналіз Основні питання: Роль ренти у виникненні класів. Богатство, ренти та експлуатація. Монопольні ренти. Композитні ренти. Ренти на природні та культурні обдарованості. Конфігурації нерівності в постмодерному суспільстві. СРС: Академічний та ідеологічний дискурси про базовий дохід. Література: Підходи к класовому аналізу: колективна монографія, 2019; Sorensen, 2000. Базовий дохід для європейських стран: от теории к практике. URL: http://sg-sofia.com.ua/bazovij-dohod-dlya-evropekih-stran-ot-teorii-k-
8.	Тема 8. Еліта і народні маси в суспільстві Другого модерну. Особливості соціальної нерівності в Україні Основні питання: Глобалізація як феномен Другого Модерну і ослаблення функціональних можливостей національних еліт. Суперечливі наслідки глобалізації на інститути ліберальної демократії. Криза класичних ідеологій і пом'якшення партійних ідеологічних розмежувань. Посилення індивідуалістичних орієнтацій народних мас у суспільстві Другого Модерну. Основні прояви нерівності в Україні. СРС: Напрями впливу на нерівність. Література: Арсеєнко, 2010; Бауман, 2005; Бек, 2000; Вайнштейн, 2007; Валлерстайн, 2002; Валлерстайн, 2004; Єнін, 2007; Єнін, 2010; Инглхарт, 1997; Castells, 2010; Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу, 2012; Арсеєнко, 2019; Буткалюк, 2020.
9.	Тема 9. Соціологічні теорії організацій. Основні тенденції розвитку сучасних організацій. Основні питання: Поняття і основні особливості організацій. Підходи до визначення організацій. Основні риси (особливості) організацій. Організаційна динаміка та організаційні патології. Карта та місія. Організаційна структура. Тенденції розвитку організацій. Адгократія. СРС: Соціологічні підходи до аналізу організацій. Корпоративна культура організацій. Література: Робота з персоналом організацій, 2013; Фролов, електронний ресурс; Холл, 2001; Комаров, Кордон, електронний ресурс; Bielski, 1992; Пригожин, електронний ресурс; Ро, електронний ресурс; Кононов, 2013.

Семінарські (практичні) заняття

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1.	Тема 1. Соціальна структура інформаційних, постіндустріальних суспільств Основні питання: Соціально-структурні зміни інформаційних, постіндустріальних суспільств. Соціологічний дискурс щодо ролі інтелектуальної еліти в соціальній структурі. СРС: Середній клас в соціальній структурі суспільства. Література: Буравой, 2015; Доброхотов, 2016; Масионис, 2009; Колот, електронний ресурс; Шкаратан, 2012; Кравченко, 2015; Yenin, 2016; Кутуєв, Енин, Костюкевич, 2019; Симончук, 2003; Середній клас в Україні: життєві цінності, готовність до асоціації і просування демократичних норм і стандартів (Аналітична доповідь Центру Разумкова), 2014.
2.	Тема 2. Глобальна соціальна нерівність: тенденції та наслідки Основні питання: Причини глобальної соціальної нерівності доходів. Тенденції та наслідки нерівності за умов глобалізації. СРС: Прекаріат в соціальній структурі населення. Література: Иванов, 2016; Иноземцев, 2000; Буткалюк, 2017, 2020; Арсеєнко, Петрушина, 2014; Castells, 2010; Арсеєнко, 2019. Колот, електронний ресурс. Для СРС: Стендинг, 2011; Тощенко, 2015; Гасюкова, 2015; Голенкова, 2015; Овчиннікова, 2016.
3.	Тема 3. Неомарксистський класовий аналіз

	<p>Основні питання: Класова теорія К. Маркса. Соціальна нерівність в теоріях Франкфуртської школи. Класова схема Еріка Оліна Райта.</p> <p>СРС: Розвиток марксизму в теоріях залежного розвитку. Теорія світової системи І. Валлерстайна.</p> <p>Література: Маркс, 1955; Шкаратан, 2012; Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Райт, 2016, 2019; Дилан, электронный ресурс; Валлерстайн, 2008.</p>
4.	<p>Тема 4. Неовеберіанський класовий аналіз</p> <p>Основні питання: Класова теорія М. Вебера. Розвиток класової теорії з веберіанських позицій. Класова схема Голдторпа.</p> <p>СРС: Класова структура українського суспільства через призму схеми Голдторпа</p> <p>Література: Goldtorpe, 2000; Шкаратан, 2012; Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Классовое общество. Теория и эмпирические реалии / Под ред. Макеева. К. : Институт социологии НАН Украины, 2003. 258 с.</p>
5.	<p>Тема 5. Неодюркгейміанський класовий аналіз</p> <p>Основні питання: Класова структура і класовий конфлікт в теоріях Дюркгейма. Професійні асоціації та упадок класів. Органічна солідарність та класи. Зникнення агрегованих класів. Переосмислення теорії Дюркгейма в сучасному класовому аналізі.</p> <p>СРС: Нерівність та її сприйняття (по статті Кирюхіна).</p> <p>Література: Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Кирюхин, 2018.</p>
6.	<p>Тема 6. Класовий аналіз П. Бурдьє</p> <p>Основні питання: Класова структура в теорії П. Бурдьє. Класовий габітус. Класові практики. Символічне насилля.</p> <p>СРС: Інституціоналізація класового аналізу в українській соціології.</p> <p>Література: Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Симончук, 2016; Бурдьє, електронні ресурси; Кривошеєва, 2016.</p>
7.	<p>Тема 7. Рентоорієнтований та посткласовий аналіз</p> <p>Основні питання: Роль ренти у виникненні класів. Богатство, ренти та експлуатація. Монопольні ренти. Композитні ренти. Ренти на природні та культурні обдарованості. Конфігурації нерівності в постмодерному суспільстві.</p> <p>СРС: Академічний та ідеологічний дискурси про базовий дохід.</p> <p>Література: Подходы к классовому анализу: коллективная монография, 2019; Sorensen, 2000. Базовый доход для европейских стран: от теории к практике. URL: http://sg-sofia.com.ua/bazovij-dohod-dlya-evropekih-stran-ot-teorii-k-</p>
8.	<p>Тема 8. Еліта і народні маси в суспільстві Другого модерну. Особливості соціальної нерівності в Україні</p> <p>Основні питання: Глобалізація як феномен Другого Модерну і ослаблення функціональних можливостей національних еліт. Суперечливі наслідки глобалізації на інститути ліберальної демократії. Криза класичних ідеологій і пом'якшення партійних ідеологічних розмежувань. Посилення індивідуалістичних орієнтацій народних мас у суспільстві Другого Модерну. Основні прояви нерівності в Україні.</p> <p>СРС: Напрями впливу на нерівність.</p> <p>Література: Арсеенко, 2010; Бауман, 2005; Бек, 2000; Вайнштейн, 2007; Валлерстайн, 2002; Валлерстайн, 2004; Єнін, 2007; Єнін, 2010; Инглхарт, 1997; Castells, 2010; Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу, 2012; Арсеенко, 2019; Буткалюк, 2020.</p>
9.	<p>Тема 9. Соціологічні теорії організацій. Основні тенденції розвитку сучасних організацій.</p> <p>Основні питання: Поняття і основні особливості організацій. Підходи до визначення організацій. Основні риси (особливості) організацій. Організаційна динаміка та організаційні патології. Карта та місія. Організаційна структура. Тенденції розвитку організацій. Адгократія.</p> <p>СРС: Соціологічні підходи до аналізу організацій. Корпоративна культура організацій.</p> <p>Література: Робота з персоналом організацій, 2013; Фролов, электронный ресурс; Холл, 2001; Комаров, Кордон, электронный ресурс; Bielski, 1992; Пригожин, электронный ресурс; Ро,</p>

электронный ресурс; Кононов, 2013.

Самостійна робота аспіранта

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1.	Тема 1. Класові схеми Андерсена, Соренсона, Паркіна, Гіденса. Стан класового аналізу в українській соціології. СРС: Соціологічна теорія нерівності Г. Терборна. Література: Шкаратан, 2012; Терборн, 2013; Терборн, 2011; Симончук, 2016; Симончук, 2015; Гіденс, 1999; Макеєв, 2006.
2.	Тема 2. Середній клас: методологічні передумови аналізу та проблеми становлення і розвитку в Україні. СРС: Прочитайте главу по середньому класу О. Симончук з колективної монографії «Классовое общество. Теория и эмпирические реалии / Под ред. Макеева. – К. : Институт социологии НАН Украины, 2003». (С. 116 – 163). Оцініть методологію виокремлення кордонів і складу середнього класу, розроблену Симончук та її колегами з Інституту соціології НАНУ. Яким є соціальний портрет середнього класу в Україні: цінності, форми дозвілля, соціальна активність і таке ін.? Література: Шкаратан, 2012; Симончук, 2003; Горшков, 2015; Мареева, 2015; Середній клас в Україні: життєві цінності, готовність до асоціації і просування демократичних норм і стандартів (Аналітична доповідь Центру Разумкова), 2014.
3.	Тема 3. Еліта і народні маси в суспільстві Другого модерну. СРС: Альтерглобалістський рух: організаційна структура, проблеми та перспективи. Література: Арсеєнко, 2010; Бауман, 2005; Бек, 2000; Бодрийяр, 2000; Вайнштейн, 2007; Валлерстайн, 2002; Валлерстайн, 2004; Вебер, 1994; Гидденс, 2004; Єнін, 2007; Єнін, 2010; Кутуєв, 2007; Castells, 2010.
4.	Тема 4. Соціологічні підходи до вивчення бідності. СРС: Проблема бідності та соціальна політика в зарубіжних країнах. Література: Давыдова, 2003; Сычева, 1996; Арсеєнко, 2010, 2014, 2019; Струченков, 2016; Ейтс, 2017.

Політика та контроль

1. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля аспіранти виконують завдання до семінарських занять та здають усно залік (додатки до силабусу). Ці види робіт сприяють закріпленню та поглибленню теоретичних знань з окремих тем модуля, розвивають навички самостійної роботи з першоджерелами, сприяють формуванню теоретичного, наукового мислення.

Відвідуваність і виконання завдань

Аспіранту складно буде належно підготуватись до практичного заняття та заліку, якщо він буде пропускати лекції. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспіранта на практичних заняттях є обов'язковою. Рейтинг значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання аспірантом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього

приводу з викладачем. Аспірант, який пропустив практичні заняття, все одно буде допущений до заліку. Але в такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути виконані в день заліку для отримання задовільної оцінки. Контроль знань аспіранта з пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології або під час перерви у навчальному занятті. Аспірант, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або Moodle.

Форми роботи

Викладачі кафедри з кредитного модуля «Соціологічні студії соціальних структур та організацій» проводять лекційні і семінарські заняття відповідно до вимог нормативно-методичних документів та рейтингової системи оцінювання знань аспірантів. На лекціях викладачам рекомендується використовувати електронні презентації, конспекти статей та першоджерел. Пропонується знайомити аспірантів з текстами першоджерел та професійними коментарями щодо їх змісту.

Результати роботи аспіранта оцінюються викладачем згідно діючої бальної системи і свідчать про ефективність контролю роботи аспіранта. Семінарське заняття дає можливість показувати, з одного боку, рівень підготовки до нього (виступ, участь в дискусії, висловлення власної думки), з другого боку – засвоювати завдання модульного контролю.

Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилання на джерела; обґрунтованість особистих висновків.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. (інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

2. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу](#).

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг аспіранта складається з балів, які він отримує за:

- 1) Роботу на семінарських заняттях
- 2) Залік
- 3) Заохочувальні бали

Розрахунок вагових балів

PCO з кредитного модуля складається з суми балів студента за усі виконані контрольні заходи протягом семестру (R_D).

$$R_D = r_{\text{сем}} + r_{\text{екз}} = 72 + 28 = 100 \text{ балів.}$$

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 3 бали при відповіді на більшість питань. Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює $r_{\text{сем}} = 8 \text{ балів} * 9 = 72 \text{ бали}$.

2. Залік = 28.**Заохочувальні бали**

Написання тез на конференцію – 15 балів

Написання та публікація статті – 30 балів

Активна робота на лекціях: участь у дискусіях над проблемними питаннями – 3 б.

Аспірант отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє знання прочитаних першоджерел та ознаки теоретичного мислення.

Належна підготовка аспіранта до практичного заняття займатиме в середньому 2-3 години.

Проміжних атестацій аспірантів не передбачено.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про РСО з дисципліни, що є додатком до РП.

Аспірант може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП документів](#)

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

3. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)**Дистанційне навчання**

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри соціології, к.с.н, доцентом, Єніним Максимом Наїмовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № ___ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № __ від _____)

Завдання на залік (на вибір).

Написання аналітичної роботи.

Завдання 1. На основі вивчених протягом курсу теорій соціально-класових структур напишіть творче есе (3-5 стор.) на тему «Класовий аналіз: його роль в соціальній теорії та значимість в соціологічному аналізі постіндустріального суспільства». Для написання есе можна використати колективну монографію Е. О. Райта (переклад О. Симончук).

Завдання 2. На прикладі будь-якої організації (приватної компанії, державної, військової, громадської, релігійної організації) напишіть короткий аналітичний звіт її основних характеристик (3-5 стор.). Для виконання завдання використовуйте існуючі класифікації організації та організаційних структур.

1. Карта (місія організації).

2. Генотипові функції організації, характер членства, сфера діяльності, характер діяльності, показники автономності, масштаб діяльності.

3. Організаційна структура (лінійна, функціональна структура, лінійно-функціональна, дивізійна, проектна структура, матрична).

4. Особливості корпоративної культури.

За бажанням можна придумати власну організацію і спроектувати її за даним планом. Підготуйте невеличку презентацію за результатами Вашого аналітичного звіту.